

סוכה ב. (תחילת המסכת) עד ג. (שורה 11)

ביאור מושגים

הכוונה בישיבה בסוכה: הטור (לפי הב"ח): 'למען ידעו וגו' - מי שלא ידע כוונת מצות הסוכה (=זכר ליציאת מצרים) לא קיים המצוה כתיקונה. [ובמשנ"ב כתב: "יכוון בישיבתה שצונו הקב"ה לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים, וגם זכר לענני כבוד..."].

האם יש מצוה לעשות סוכה? השאלות (קסח): יש מצוה ("חג הסוכות תעשה לך" - מחוייבין בית ישראל לעשות סוכה) החת"ס (ש"ת י"ד רעא): אין מצוה (העשיה הכתובה בפסוק מתייחסת לחג ולא לסוכה)

חינוך קטן: ר' יהודה למד הלכה מהסוכה שהלני עשתה לבניה הקטנים, הריטב"א דייק מכך שכשמחנכים קטן למצוות יש לחנכו לעשות את המצוה בהכשר גמור כגדול. (ובמשנ"ב תרנח: כח ובשעה"צ ס"ק לו משמע אחרת)

משנה

סוכה הגבוהה 20 אמה: ת"ק: פסולה.
ר' יהודה: כשרה.

סוכות פסולות נוספות: א. נמוכה 10 טפחים.
ב. כשאין לפחות 3 דפנות.
ג. כשיש יותר שמש מצל.

שאלה:
מדוע במבוי נקטה המשנה לשון תיקון ("ימעט") -
ואילו בסוכה נקטה המשנה לשון "פסולה"

תשובה:
א. בסוכה הפסול הוא מהתורה. (ודין מבוי הוא מדרבנן)
ב. זו לשון משותפת וקצרה לכל הפסולים שבמשנה.

מדוע סוכה שגבוהה 20 אמה פסולה?

רבה: כי העין לא רואה את הסכך (וחובה לדעת שיושבים בסוכה - "למען ידעו דורותיכם").

ר' זירא: כי האדם יושב בצל הדפנות (וחייבים לשבת בצל הסכך - "וסוכה תהיה לצל").

רבא: כי סוכה כזו היא דירת קבע (והחייב הוא לשבת בדירת עראי - "בסוכות תשבו שבעת ימים").

ר' זירא ורבא לא סברו כרבה כי:
כוונת הפס' היא שהדורות ידעו על סוכות ענני הכבוד שנעשו במדבר.

רבה ורבא לא סברו כר' זירא כי:
הפס' עוסק בסוכות שבימות המשיח (ולא בסוכת מצוה).

רבה ור' זירא לא סברו כרבא כי:
לפי זה גם סוכה נמוכה אך חזקה צריכה להיות פסולה.

תגובת רבא: סוכה מעל 20 אמה היא בהכרח דירת קבע נמוכה יכולה להיות ארעי ויכולה להיות קבע

באיזה מקרה נחלקו חכמים ור' יהודה?

ר' יאשיה: כשהדפנות לא מגיעות לסכך.

רב הונא: כששטח הסוכה קטן מ4 אמות רבועות.

רחב"ר: כשאין מקום בסוכה לראשו ורובו ושולחנו.

ייתכן שיש להם נחלקו בשיעור הכשר סוכה, וייתכן שלא.

ר' יאשיה סובר כרבה. (כשהדפנות מגיעות לסכך העין שולטת אף בגבוהה 20 אמה)

ר"ה סובר כר' זירא. (כששטח הסוכה גדול מ4 אמות רבועות - תמיד יש צל מהסכך)

דחיה: הסוכה היתה גדולה, אך הלני ישבה בחדר קטן, ורק חדר זה היה גבוה 20 אמה. ולדעת ר"י - בניה ישבו איתה, ולדעת חכמים - בניה ישבו בסוכה עצמה שהיתה נמוכה 20 אמה

נסיין הוכחה נגד רב הונא ורחב"ר:
איך הביא ר' יהודה הוכחה מהסוכה של הלני המלכה (שודאי היתה גדולה), הרי סוכה גדולה (לפי ר"ה ור"ח), אפילו מעל 20 אמה כשרה לדברי הכל!?